

SZEMLE

Kisebbségi politika

A pártegyesítés útján: szlovákiai magyar politikai képviselő 1990 és 1998 között

Duray Miklós: Hogyan lett több a kevesebb: A magyar politikai együttműködés viszontagságai Szlovákiában 1990-1998 között = Magyar Kisebbség, 2011. 1-2. sz. 261-271. p.

Duray Miklós írása eredetileg a Magyar Koalíció Pártja megalakulásának 10. évfordulójára készült, és bár az azóta eltelt 4 év fontos – a magyar politikai képviselő szempontjából látványos – fejleményeket hozott, a szöveg a jelen sorok írója szerint időtálló, mert az olvasó figyelmét ráirányítja az időszak máig érvényes tanulságaira, legfőképp az egységes (magyar) politikai intézményesülés jelentőségére.

Csehszlovákia felbomlásával világossá vált, hogy az együttélés eszméjének – Szlovákia megalakulásával – az ideje lejárt, maga az Együttélés ettől kezdve csak magyar pártként létezhet. Látható volt, hogy a soknemzetiségű összefogásnak már nem lesz léte alapja, mert nem igénylik sem a ruszinok, sem az ukránok, a németeknek pedig anyaországuk tiltja meg a szervezett politikai kapcsolat kialakítását.

Szlovákia önálló államiségének azok a szlovákok voltak az élharcosai, akik a szlovák nemzettudat kibontakozása tekintetében legtöbbet a cseheknek köszönhettek, jelesül a magyarországi állami létből való kiszakadást. Ez a negatív érzelmi attitűd persze nem korlátozódott a csehekre, de kiterjedt a magyarokra is, tudván, hogy ők nem voltak hívei a szlovákok állami elszakadásának; úgy vélték, Csehszlovákia számukra nagyobb védelmet nyújthat.

Ilyen körülmények között a magyarok számára az igazi kérdés: elviselhető-e politikai megosztottságuk? Ekkor két párt – az Együttélés és a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom – egy ingatag koalíciót alkotott, a harmadik párt, a Független Magyar Kezdeményezés (később Magyar Polgári Pártra változtatta a nevét) e koalíción kívül állt.

(Igazából Szlovákiában ellenkező irányú folyamat zajlott le, mint Erdélyben vagy a Délvidéken: mindenütt egy magyar párt alakult, egyedül Csehszlovákiában alakított a magyarság három politikai pártot, noha a polgár itt is egységet akart.)

Nem volt véletlen, hogy az állami szétválás előestéjén Csiky Pál kezdeményezésére – főleg az autonómia kérdésével foglalkozó értelmiségi találkozón – sikerült megalakítani az akkorra négyre szaporodott (új pártként a Magyar Néppárt jelentkezett) magyar pártok egyeztető tanácsát, a testület azonban néhány hónapos eredménytelen egyeztetés után megszűnt.

A kudarcok ellenére 1994 válságos éve két eredményt hozott az újra kétpártivá vált magyar koalíció számára: az átmeneti szlovák kormány stabilitását biztosító szerep vállalását, és ennek eredményeképp a magyar nevek anyakönyvi bejegyzését biztosító törvénymódosítást és az érintett települések két nyelven való megjelentetéséről szóló törvény kihirdetését. Az 1994-ben előrehozott választásokra megalakult a hárompárti magyar koalíció. (A Magyar Néppárt a koalíción kívül maradt.)

A magyar közvélemény egységes magyar pártot kívánt annál inkább, mert a szlovák pártok folyamatosan külön tárgyalásokat kezdeményeztek a magyar koalíciót alkotó pártokkal, sőt személyekkel. A magyar pártok egyesítésének szüksége 1997 őszén vált világossá, amikor a kormánykoalíció a választójogi törvény megváltoztatását tervezte: a parlamentbe jutás 7%-os küszöbértékét 15%-ra kívánták emelni. Ebben a helyzetben kezdeményezte az Együttélés az alulról építkező pártunió létrehozását. A hosszas egyeztetések nyomán végre 1998 húsvétja után a pártok Duna-szerdahelyen megegyeztek az egyesült párt megalakításának alapelveiben, az új párt nevét illetően már nehezebbnek bizonyult a megegyezés: végül az egyesült párt neve Magyar Koalíció Pártja lett, júniusban pedig elnök-ké Bugár Bélát, általános alelnökké Duka Zólyomi Árpádot választották, tiszteletbeli elnöke Duray Miklós, a keresztény-konzervatív-népi platform elnöke pedig Csáky Pál lett.

Az MKP megalakulásának 10. évfordulója néhány tanulsággal szolgál:

- ha az erő nem oszlik szerte, hanem egy pontba irányul, megsokszorozódik a hatékonysága,
- akik a józan ész diktálta közakaratot képviselik, felülkerekednek a többiekkel szemben,
- csak alázattal és türelemmel lehet közszolgálatot teljesíteni.

Cholnoky Győző